48ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 960 Կ. ՊՈԼԻՍ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 10/23 ՕԳՈՍՏՈՍ 1904 ԼՍ ԺԷՄԱԶԻՒԼ ԱՒԷՐ 1322 — 10 ԱՂԸՍԹՈՍ 1320

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՕԲՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՅԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գլաւ Ռիւ Մաուրէ-թ, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزیته‌در
صاحب امتیازی : اوهانس فریده
اداره خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

	Ցարեկան	Վեցամսեայ
Գալաթայ համար	80 ղրշ.	50 ղրշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՅԱՆԵՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 1 ղրշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՌՇԱԼՈՒՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԿՐՕՆՔԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ընկերաբանական սխալ մըն է կարծելը թէ խստութիւնը մտային արգելքն է քարոյական աշխարհին մոլորումներուն։ Միւս կողմէ, այսօր, ոչ մէկը, անխղճօրէն յանդգնութիւնը կըրնայ ունենալ, ուրանալու Օրէնքներուն քարոյացուցիչ և սանձող նկարագիրը, մարդկային անասնական բնազդներուն դէմ։ Պաւիժ եւ Ցանցանք երկու եղբեր են զոյս իրարու մօտեցնելո՛վ է որ երկուքին ալ չէզոքացումը կամ զբաղացումը պիտի արդիւնաւորուի։ Սակայն պէտք չէ մոռնալ թէ կրօնական ընտանեկան շրջանակին մէջ, պարագաներ ալ կան որոնց դէմ խստութիւնը ծովուն դէմ նետուած քարի մը նըման։

Այս վերջին դասակարգին կը պատկանի այն խստութիւնը, որ սովորաբար կը կոչուի եկեղեցական անհերողութիւն, բայց ինչ անհերողութիւն...։

Միտքերնիս մարանչիլ չէ Հայ եկեղեցիին մէջ դարաւորապէս բունաղ կարգսխալ սկզբունքներու դէմ, ինչպէս ամուրի կղերականութեան հարցը, այլ վարագոյրը բարձրացնել այն տեսակ եկեղեցական սկզբունքներու, որոնք երբեմն վարձու կը տրուին, կամ ծախու կը հանուին, ինչպէս պիտի ըլլար կալուածի մը համար։ սա տարբերութեամբ սակայն որ մէկը։ գաղանի կը գործուի, մինչ միւսին վրայ խշրտ պիտակ մը կայ սա վերառութեամբ.

«ԴՈՒԱՆՈՒ ՅՈՒՆ»

* * *

Դեռ չէ մոռցուած Բերայի մոլորած աղջկան մը, Վերժինի արիւնոտած դագաղը, տրուն շուրջ կեղծիքի ծառեր բարձրացան, բրածոյ երեւակայութիւններ իրենց գայթակղեցից մառուլը պատցուցին, բարոյականը սեռական կիրքին մէջ տեսնողներ իրենց ձեռքերը կծկելով փախան, և մեր եկեղեցականներն ալ, որոնք այնքան շուտ թողութիւն կը շռայլեն լեցուն ժամուցի մը, փէշերնին սոթռտած, չէնք չնորհ «Դատեա Տէ՛ր» մըն ալ չբսին այդ ինկած աղջկան համար, որ իր ցեխոտ կեանքին զոհաբերութիւնը, իր արիւնո՛վը նուիրագործեց, անծանօթ սիրահարի մը սրտայոյզ դաշոյնին տակ։

«Եկեղեցին իր պաշտամունքը կը զլանայ անոր, որ իր օրինական պահանջներէն դուրս խառնագնց կեանք մը ունի, և կամ անոր որ այդ կեանքին տէրը չըլլալով վերջ կուտայ կերպով մը»։

Ա՛ս սկզբունքն է որ առաջ կը քշեն պչրուհիի մը կամ անձնասպանի մը դագաղին առջեւ։

Խառնակեացութեան սանձումին համար, նախնիքներուն դրած այդ արգելքը, իրենց ժամանակին, հին դարերուն համար իր արդարացումը և պէտքը կրնար ունենալ։ Իսկ հիմա որ քաղաքակրթութիւնը յեղաշրջած է ըմբռնումները, և ընկերական կեանքը բարոյականի արգելապահ և չղթայակապ դրութիւնը չի հասկնար, այդ անհերողութիւնը անարդարանալի կը մնայ։ Ինչո՞ւ զրկել մէկը իր վերջին մխիթարութենէն, այնպիսի մեղքի մը պատրուակով որ խոստովանելի է իրեն համար, և ո՛չ թէ անխոստովանելի, ինչպէս կ'ամբաստանեն, քանի որ անխոստովանելին անո՛նց է որ, նոյն մեղքը, նոյն աղտոտութիւնները ոսկեքանդակ սրսկապաններու մէջ կը գործեն և յետոյ կ'արժանանան եկեղեցական ամէնէն մեծ հանդիսաւորութեան, ամէնէն փառաւոր արարողութիւններուն...։

Ի՞նչ ըսել հապա այն խստակրօնութեան, կեանքի մէկ ուրիշ դժբաղդին՝ անձնասպանի՛ն հանդէպ։ Արդեօք եկեղեցին իր զրկանքները և անպատուութիւնը միայն առաջապողներուն, թշուառներո՞ւն վերապահած է։ Ո՞վ պիտի կրնար անարգել մէկը, որ անօթութեան ճիրաններէն փրկուելու համար, ինքզինքը ծովին հոսանքին տուած է. ո՞վ պիտի կրնար արհամարհել մէկը, որ ընտանիքին դժբաղդութենէն խելայեղ, պատուախնդրութիւնը գոհացուցած է վիշին անցուցած չուանին հանգոյցին մէջ. ո՞վ պիտի կրնար երես դարձնել անկէ, որ իր նիւթական կեանքին յեղակարծ քայքայումին ականատես, վաղուան թշուառութենէն սարսափած, լեղիի գաւաթ մը կը պարպէ իր հրատոչոր կոկորդն ի վար...։ Անտեսելէ, զրկելէ, կամ անհերող վարմունք ունենալէ աւելի պէտք է գթալ անոնց վրայ, այդ տարաբաղդներուն, որոնք իրենց մէջ կեանքը աւելի տկար գտան Մահէն. և կրօնքը որ տկարներուն, մոլորածներուն ապաւէնը, անոնց մխիթարութիւնն ու կեանքին պատճառն է, ինչո՞ւ վերջին պարագային իր գլուխը անդին դարձնէ, ոճրապարտ մը սոսկալու պէս, ցեխէ զզուշացող կնոջ մը պէս։ Կեանքին սէրը այնքան ուժով է մարդուն ներսը որ, ո՛չ մէկ հրապոյր, ո՛չ մէկ պատճառ կամ խստութիւն կըրնայ պայմանաւորել անոր կորուստը։ Երբ մարդ կեանքէ կը բաժնուի, ինքզինքէն կը բաժնուի, այն ատեն հարուածը, այդ գերմարդկային ուժէն աւելի զօրաւոր, աւելի՛ ցնցող է ուրեմն։ Կրօնքը չի կրնար ընկրկեցնել յուսահատ մը, որ արդէն իսկ ջղային խանգարման մը, միտքի դիւային սեւեռման մը և մաղձային յարձակման մը տակ սահմանած է։

Սակայն, մեր կրօնական իշխանութիւնը չզգածուիր այս տեսարաններէն, իրեն համար դժբաղդութիւնը յարաբերական է։ Երբ դրամազուրկ, անպաշտպան յուսահատ մըն է որ իր կեանքին վերջ տուած է, այն ատեն ակնոցները կը դրուին, ճակատները կը խոժոռին և վճիռները կը տրուին պէտք եղած դաժանութիւնովը։ Իսկ երբ ժառանգորդ մը, բռնութիւնի ազգական մը կայ, այն ատեն մօրուքները կը քերուին, այտերը կը թուլնան և բժշկական վկայագիրի մը ուժովը, որ կազած կը յայտնէր ենթակային միտքի վիճակին վրայ, ամէն ինչ կը հանդիսաւորուի, Սրբազան կը նախագահէ և արտասուաթոր դամբանական մը կը փայլեցուի բեմին վրայէն։

Ասոնք երեւոյթներ են, որոնց պարբերաբար ականատես կ'ըլլանք, և որոնք պէտք եղածէն աւելի կը յատկանշեն մեր կղերին ոգին և եկեղեցիին տրուած ուղղութիւնը։

* * *

Այս տողերուն պատճառ եղաւ բոլորովին նոր խնդիր մը, ուր եկեղեցական անհերողութիւն կը ծախուի։ Սակայն խնդիրը դագաղի շուրջը չէ, այլ պակի, ո՛չ թէ մահուան այլ կեանքի շուրջ։

Մնդիրը իր ցամաք մերկութեան մէջ պարզելու համար, առանց բառ մը փոխելու, մէջ կը բերեմ Պրուսացիի մը նամակը, իր Պոլսեցակ մէկ ընկերին ուղղուած.

«Կը ճանչնա՞ս մեր Ն...ն, խեղճը փորձանքի մը հանդիպեցաւ ո՞ր։ Ամուսնական խնդիր։ Ցոյն աղջկան մը սիրահարուած էր, ուզեց կարգուիլ։ Շատ տղոյ և ուսեալ աղջիկ մըն է։ Զերկնցնենք, ասոնք ճամբայ ելան. ծնողքը չուզեց, ան ալ աղջիկը փախցուց։ Հիմա մէկտեղ կ'ապրին կոր։ Քանի անգամ ուզեց պակ ըլլալ, եկեղեցիէն չերին։ Կ'ըսեն կոր որ ակից առաջ ալ 10—15 հոգի առանկ Ցոյնի աղջիկներ առած են, բայց եւաքը աղէկ չէ եղած, դժբաղդ եղած են։ Անբացատրելի կռիւներ և գէշութիւններ կ'ըլլան կոր եղեր։ Կրօնական և Բաղաքական Ժողովներնիս անանկ մտածեր են որ, առկեց եւաքը պակի արտօնութիւն չտանք որ Հայերը Հռոմի աղջիկ չփախցնեն։ Հիմա գնաց գնաց, գործը ասոր եկաւ նէ առանկ եղաւ։ Ժողովականներուն գլխուն թէ որ նայիս շատ դժուար կ'երեւայ։ Բայց արդիւնքը ինչ կ'ըլլայ որ. հիմա արդէն էրիկ-կնիկ եղած են, իրար առած նըստած են։ Եկեղեցին պակ չըրաւ, բայց իրենք զիրենք պակեցինց Պատուի չվայլէր առանց պակի մնալը. ամօթ և անբարոյական է. ամէնքնիս ալ չենք ուզեր և կամիկանք, բայց ինչ ընենք, պատճառը անո՞նք են։ Անոնք իրենց գլուխը ժամուն պակին տակ կը դնեն, ու իրենց դիմացինները զանոնք կը վռնտեն, ա՛լ ինչ...։ Արդեօք հոգ Պատրիարքարանէն բան մը կրնա՞ք ընել։ Հոս կարելի է ճարը գտնել, բայց քիչէն քիչ 5—6 ոսկի կ'ուզէ. ինքը օրէ կը վատկի օր կ'ուզէ. գործը յաջողցնողը կաչառք կ'ուզէ, ան ալ մեղի համար անկարելի է. նայինք վերջը ի՞նչ պիտի ըլլայ...»։

Արդեւք մեղանչումի դէմ, արդեւք զեղծումներու դէմ, արդեւք անբարոյութեանց դէմ, բայց արդեւք սիրոյ դէմ...։

Ե՞րբ տեսնուած է որ եկեղեցին վռնտէ իրեն գիրքը դիմող մը. ոչ եկեղեցին մերժած է ամոլ մը որ աշխարհիկ կապը կուզէ ամրացնել կրօնքին օրհնութիւնով. ո՞վ կրնայ ներել որ կրօնքի և բարոյականի պնտնով գործողներ, եկեղեցիին և օրինաւորութեան սկզբունքներուն նպակառակը գործելու մղեն հաւասացեալները։

Եթէ ամուսնութեանց մէջ արգելք դնել հարկ ըլլայ, այսօր եկեղեցին իր նարօտը տալու չէ այն 60ամեայ անկարողներուն, որոնք ծերակատի աղջիկ մը կը նետեն առագաստէն ներս, այն ախտաւորներուն՝ որոնք ամբողջ սերունդ մը կը թունաւորեն, այն դաժան, գինեմոլ և անտանելի արարածներուն, որոնք դժոխքի մը բոցերը կը փոխադրեն ընտանեկան երդիքին տակ, այն գեւուններուն, որոնք միսի վաճառականութեան համար ճամբայ կ'ելլեն, այն չահախնդիրներուն՝ որոնք դժբաղդ աղջիկներուն արցունքները և մերժումները չի լսելով, իրենց ապագայ խառնակութիւնները տեսնելով, դարձեալ կը յամառին ամուսնութեան ծրագիրին մէջ, քանի մը հազար ոսկի յափշտակելու համար միայն...։ Եթէ վտարուելիք բան մը կայ, առանց սէրի ամուսնութիւններն են և ոչ թէ երիտասարդական ամոլները, որոնց միակ հարստութիւնը, միակ երջանկութիւնը, խինդն ու մտածումը սէրն է, փոխադարձ համակրութիւնը և անձնազոհութիւնը, սէր մը, որուն առջեւ կը նամանան աշխարհիկ ամէն պէտք, նիւթական ամէն խոչնդոտ և բարոյական ամէն զրկանք։

Բայց ո՞վ կը մտածէ ասոնց վրայ, ասոնք ծախու սկզբունքներ են. վերջին չարաւը ուրիշ կողմ պէտք է փնտռել, ինչպէս նամակը կը յատկանշէ.—«Կարելի է ճարը գտնել, բայց քիչէն քիչ 5—6 ոսկի կուզէ...։»

* * *

Ու մտածել թէ,

Այս այն կրօնական իշխանութիւնն է որ բարոյամոլութիւն կը ծախէ խառնակեաց կնոջ մը դագաղին առջեւ, մինչ փառաբանութիւնները կը վճռցընէ ազնուապայլ տիկնոջ մը համար, որ իր կեանքը աւելի աղտոտ և աւելի անբարոյական անցուցած է քան միւս ինկած, դժբաղդ կինը.

Այն իշխանութիւնն է որ եկեղեցիին անհերողութիւնը կը փառաբանէ աղքատ անձնասպանի մը դիակին դէմ, մինչդեռ անդին օրհնութիւն կը շռայլէ հարուստ չնացողներու, որոնք ապօրինի կերպով լեցած իրենց մէկ կնոջ յանկարծական երեւումէն յիմարած ինքզինքին կը կախեն.

Այն իշխանութիւնն է որ ոսկիներու շողին մէջ, անպիղծ նարօտը կը կապէ արեւնակից ազգականներէ ամոլի մը գլխուն, մինչդեռ չօրէներ երկու սիրակցորդ սիրաերու բուխ գլխահակութիւնը,

Ասոնք տեսնել և չհաւատալ թէ եկեղեցին խանութ մը և կրօնքը վաճառականութիւն մըն է եղած, կեղծիքի պաշտպանութի՛ւն մըն է չիտակը։

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Եւրոպական թերթերէն

Զէզրոք Նաւերուն մասին Ռուսերոյ արարքներուն դէմ Բրիտանական կառավարութեան կողմէ ներկայացուած բողոքին ոյժ տուին պաշտօնապէս Միացեալ Նահանգները։ Երկու Տէրութիւնք անկախօրէն կը գործեն, բայց միեւնոյն գծին վրայ։ Իրենց տեսութիւնները գործնականապէս նոյն են, ինչ որ զարմանալի չէ։ Միացեալ Նահանգները միշտ առաջ անցած են չէզոք երկիրներուն առեւտրական իրաւունքները պաշտպանելու համար պատերազմիկներուն ոտնձգութիւններուն դէմ։ Երկու Անգլիւսաքսն Տէրութիւնները կ'առարկեն ուռեստեղէններուն «անպայման կերպով» արգիլուած վաճառք համարուելուն դէմ։ Կը պնդեն որ Ռուսիա իրաւունք չունի բրիտանական կամ ամերիկեան չոգենաւի մը մէջ գտնուած ալիւրը վար դնելու, պարզապէս այն պատճառաւ որ ճաթոնական նաւահանգիստ մը կը ղրկուի։ Բնականաբար կրնայ արգիլուած վաճառք համարուիլ, ուրիշ նոյնօրինակ վաճառքներու նման, եթէ ուղղակի պատերազմիկ կառավարութեան նաւային և զինուորական զօրութիւններուն գործածութեան համար ղրկուած է։ Բայց Անգլիա և Ամերիկա չեն կրնար ներել որ ռուս նաւապետները այնպէս ենթադրեն թէ վերոյիշեալ վաճառքը «արգիլուած» է, անոր համար որ ոչ է երեւակայելի դէպքով և պարագայով կրնայ թշնամիին ուժերուն համար գործածուիլ։ Գործնական հարցը մնաց։ Բան հազար ոսկին գանձելը բնաւ գործին չէր գար, անիկայ բացարձակ գողութիւն պիտի ըլլար, որուն զիջանելու չափ անբարոյացած չէր դեռ Էլմոնեան, բան վարպետութիւնը առանց դրամին դպչելու, առանց ինքզինքը վտանգի ենթարկելու, քան հազար ոսկիին չուքէն օգտուիլն էր, որուն վրայ երկարօրէն խորհելով տուաւ իր որոշումը։

Եգիպտոսէն իրենց ուղեկցող վաճառականը՝ Սիմոն Պարգեւեան անուանով միլիոնատէր Հայու մը աղջկան խօսքը ըրած էր, զոր ուշադրութեամբ մաքին մէջ պահած էր Էլմոնեան, արդ հիմա կարելի չէր զգուելի առիթէն ուամէն միջոց գործածելով այս մեծահարուստ անձնաւորութեան մօտենալ։ Այս գաղափարը սկսած էր շրջան ընել ուղղին մէջ, որ ցնդելու կը մատնեար մէկ քանի օրերէ ի վեր իրարու յաջորդող յուզումներէն, ցնցումներէն ու մտահոգութիւններէն։ Անգամ մը եթէ Պարգեւեանի մօտենար, միացածը կրնար յաջողցնել, իր հմտութիւնը, կենցաղագիտութիւնն ու բանիմացութիւնը կրնային դերք մը ապահովել, խնդիրը՝ միլիոնատէրին ուշադրութիւնը գրաւելն էր, որուն վրայ գիշեր ցորեկ մտածեց Էլմոնեան, մինչեւ որ չոգենաւը Իզմիրէն Պոլիս հասաւ։

Նաւապետին, ուղեւորներուն և Էլմոնեանի հրամէշտը ինքնա սիրալիր էր, երիտասարդը չոգենաւին սանուկն էր մասամբ մը և ամէնքն ալ անոր ազատութիւնը պարագաներուն իրարու մօտէն ականատեսներ մասնաւոր համակրանք մը կը տածէին Էլմոնեանի նկատմամբ որ առանց ոճէ գոյքի մակոյկի մը մէջ նետուեցաւ ու Դալաթիա ելլելով նախ մէկ քանի ձեռք ներմակեղէն, հագուստ և ճամբորդութեան ամբողջ կազմածները չակելէ ետք, արդէն իսկ չոգենաւին մէջ լսած ըլլալով Լիւքսէնպուրկի հիւրանոցին անունը, իբրեւ ճամբորդ՝ կառքով մը գէպ ի հոն ուղղուեցաւ։ Հիւրանոցին մէջ առանձնակարգ տեղ մը ընտրեց ուր տեղաւորուեցաւ ու սկսաւ հանդարտ ոգրտով խորհիլ թէ ի՞նչ միջոցով կրնար յարաբերութեան մտնել Պարգեւեանի հետ։ Արդարեւ վաճառատունը ներկայանալով ոչինչ պատրուակով մը հետաքրքրելը դժուար չէր, Էլմոնեան սակայն անհաստատ տեսակցութիւն չէր ուզեր, անոր նպատակը անանկ մտերմութիւն մըն էր որ ուշադրութեանը առարկայ ըլլար Պարգեւեանի, ու իր կարողութիւնները անոր առջեւ պարզելով՝ ընտանիքէն ալ ներս մտնելու դիւրութիւն ունենար։ Անկէ ետք դժուար չէր անուշտ աղջկան սիրոը հրապուրել։

(Շարունակելի)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՈՆԸ 144

ՔԱՍԿԹ

ՈՍԿԻՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՒՆ

Վ Ր Ա Ց

ԶԷՊ
ՅՈՂԴԱԿԱՆ-ԲՆՏԱՆԵԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ա.

Նաւապետը մասնաւոր էջի մը վրայ արձանագրեց Էլմոնեանի նուիրած հինգ հարիւր ֆրանկը Հրաչեայ Դանաբաչ անուամբ և այս գումարին վրայ աւելցընելով նաև ուղեւորներէն նախապէս հանգանակուած հինգ հարիւր ֆրանկը, Հրաչեայի դարձաւ ու սիրալիր ձեռով մը,

—Հիմա նաւաբեկութենէ արկածուածներու համար հազար ֆրանկի գրամագլուխ մը ունեցանք ձեր շնորհիւ, Պարոն Դանաբաչ, ըսաւ, չոգենաւին պատասխանատու ուղեւորները հինգ հարիւր ֆրանք հանգանակած էին, կարծելով որ ցամաք ոտք կոխած ատեններդ պէտք պիտի ունենաք անոր և հիմա երբ դուք անոր պէտք չունենալէ զատ նոյնքան ալ նուիրատուութիւն մը ըրիք, կը կարծեմ որ յարգելի ուղեւորները կը ներեն ինձ այս երկու գումարները միեւնոյն նպատակին յատկացնելու։

Ամէն կողմէ հաւանութեան նշաններով ողջունեցին նաւապետին կարգադրութիւնը և չոգենաւին մէջ սկսան յարգանքը աւելցնել Էլմոնեանի նկատմամբ զոր Դանաբաչ անուամբ կը ճանչնային ամէնքն ալ։ Երիտասարդը իր լեզուագիտութիւնն ու բազմակողմանի հմտութիւնը ապացուցանելու դիտումով՝ Անգլիացի ու Գերման ուղեւորներու հետ ալ յարաբերութիւն մշակելով իւրաքանչիւրին հետ իր լեզուով կը խօսէր հիացում խլելով ամէն կողմէ։ Նաւապետին համակրանքը այն ատենն բուռն էր Դանաբաչի այլափոխուած Էլմոնեանի նկատմամբ, որ ճաշին վրայ միշտ անոր խօսք կուտար և ուղեւորներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրէր երիտասարդ նաւաբեկուածին վրայ։ Կիները մանաւանդ բնաւ չէին կշտանար իրմէ և տասներորդ անգամ ըլլալով նկարագրել տուած էին տարապարութիւնը զոր ունեցած էր Էլմոնեան ինքզինքը ծովը նետած ու ժամերով անոր վրայ տարուբերուած պահուն։

Ասոնց ամէնքը աղէկ. բայց Էլմոնեան խղճին հետ չէր կրցած հաշտուիլ դեռ և միշտ ընկերութիւններէ խուսափելով առանձնութեան մէջ կ'ողբար կեանքին մէջ առաջին անգամ փորձած կեղծարարութեանը վրայ։ Երբ չոգենաւին մէջ էր, դեռ միջոց ունէր կէս ճամբէն ետ դառնալու և վերստանալու իր Էլմոնեանի անունը, քանի որ անգամ մըն ալ հաղիւ պատեհութիւն պիտի ունենար շոգենաւն և ուղեկիցները տեսնելու։ Ցամաք ելնելէ ետք սակայն խնդիրը կը փոխուէր, կամ Դանաբաչ կա՛մ Էլմոնեան՝ առանց մէկուն պէտք էր կայանք տալ և թշուառ երիտասարդը յուզումէն, յուսահատութենէն, անօրէն կացութենէն չուարած հալ ու մաշ կ'ըլլար մտածելով ու սիրտ հատցնելով։ Բան հազար ոսկին եթէ չըլլա՞ր, ուրիշ հրապոյր մը չունէր իրեն համար Դանաբաչ ըլլալը։ այդ մեծ գումարը սակայն կը մոլեգնեցնէր զինք և չէր կրնար լքել ձեռք անցուցած այս բախտը, որուն ցանկացած էր տարիներէ ի վեր, առանց անոր տուներին իսկ մօտենալու։ Եթէ ուզէր, ուղղակի Լոնտոն կ'երթար և մէկ անգամէն կ'տանար քան հազար ոսկին Անգլիական դրամատունէն, միմիայն Հրաչեայ Դանաբաչ ստորագրելով հասարակ թուղթի մը տակ։ Եւ այդ ըստորագրութիւնն ալ կեղծելը այնչափ մեծ ճարպիկութեան չէր կարօտեր։

Բախտը մէկ անգամ միայն կրնար այսչափ նպաստաւոր պայմաններով ներկայանալ, որուն դէմ տատամստանուիլ ու զայն ձեռքէ փախցնելը տխմարութիւններու ամէնէն մեծը պիտի ըլլար։ Բան հազար ոսկին կորսնցնելէ ետք, ա՛լ ի՞նչ արժէք պիտի ունենար կեանքը Էլմոնեանի համար որ նորէն պիտի ընկղմէր խորը այն թշուառութիւններուն, որոնցմէ հազիւ կրցած էր օձիքն ազատել ու քիչ մը շունչ առնել։

Երիտասարդ ուղեւորը քան հազար ոսկիին փայլէն հրապուրուելով հանդերձ, կարողութիւն չէր զգար իր վրայ եղեռնական կեղծարարութեան մը դիմանալու և ամբողջ ուշիմութիւնը կը կիրարկէր վարպետ դարձուածքով մը այս մեծ հարստութենէն օգտուելու, ապանց սակայն բարոյականի դէմ մեղանչած ըլլալու։

Կեղծարարութիւն և բարոյական թէեւ իրարու գլխովին հակառակ սկզբունքներ էին, սակայն Էլմոնեան ո՛չ մէկէն և ոչ ալ միւսէն կրնալով հրաժարիլ. միջին ճամբայ մը կը փնտռէր այս երկուքը իրարու հետ հաշտեցնելու համար։

Բան հազար ոսկին գանձելը բնաւ գործին չէր գար, անիկայ բացարձակ գողութիւն պիտի ըլլար, որուն զիջանելու չափ անբարոյացած չէր դեռ Էլմոնեան, բան վարպետութիւնը առանց դրամին դպչելու, առանց ինքզինքը վտանգի ենթարկելու, քան հազար ոսկիին չուքէն օգտուիլն էր, որուն վրայ երկարօրէն խորհելով տուաւ իր որոշումը։

Եգիպտոսէն իրենց ուղեկցող վաճառականը՝ Սիմոն Պարգեւեան անուանով միլիոնատէր Հայու մը աղջկան խօսքը ըրած էր, զոր ուշադրութեամբ մաքին մէջ պահած էր Էլմոնեան, արդ հիմա կարելի չէր զգուելի առիթէն ուամէն միջոց գործածելով այս մեծահարուստ անձնաւորութեան մօտենալ։ Այս գաղափարը սկսած էր շրջան ընել ուղղին մէջ, որ ցնդելու կը մատնեար մէկ քանի օրերէ ի վեր իրարու յաջորդող յուզումներէն, ցնցումներէն ու մտահոգութիւններէն։ Անգամ մը եթէ Պարգեւեանի մօտենար, միացածը կրնար յաջողցնել, իր հմտութիւնը, կենցաղագիտութիւնն ու բանիմացութիւնը կրնային դերք մը ապահովել, խնդիրը՝ միլիոնատէրին ուշադրութիւնը գրաւելն էր, որուն վրայ գիշեր ցորեկ մտածեց Էլմոնեան, մինչեւ որ չոգենաւը Իզմիրէն Պոլիս հասաւ։

Նաւապետին, ուղեւորներուն և Էլմոնեանի հրամէշտը ինքնա սիրալիր էր, երիտասարդը չոգենաւին սանուկն էր մասամբ մը և ամէնքն ալ անոր ազատութիւնը պարագաներուն իրարու մօտէն ականատեսներ մասնաւոր համակրանք մը կը տածէին Էլմոնեանի նկատմամբ որ առանց ոճէ գոյքի մակոյկի մը մէջ նետուեցաւ ու Դալաթիա ելլելով նախ մէկ քանի ձեռք ներմակեղէն, հագուստ և ճամբորդութեան ամբողջ կազմածները չակելէ ետք, արդէն իսկ չոգենաւին մէջ լսած ըլլալով Լիւքսէնպուրկի հիւրանոցին անունը, իբրեւ ճամբորդ՝ կառքով մը գէպ ի հոն ուղղուեցաւ։ Հիւրանոցին մէջ առանձնակարգ տեղ մը ընտրեց ուր տեղաւորուեցաւ ու սկսաւ հանդարտ ոգրտով խորհիլ թէ ի՞նչ միջոցով կրնար յարաբերութեան մտնել Պարգեւեանի հետ։ Արդարեւ վաճառատունը ներկայանալով ոչինչ պատրուակով մը հետաքրքրելը դժուար չէր, Էլմոնեան սակայն անհաստատ տեսակցութիւն չէր ուզեր, անոր նպատակը անանկ մտերմութիւն մըն էր որ ուշադրութեանը առարկայ ըլլար Պարգեւեանի, ու իր կարողութիւնները անոր առջեւ պարզելով՝ ընտանիքէն ալ ներս մտնելու դիւրութիւն ունենար։ Անկէ ետք դժուար չէր անուշտ աղջկան սիրոը հրապուրել։

(Շարունակելի)

նագիտական հակաճառութիւններով, սա՛ ապարդիւն միջոցներով թէ այսօր եթէ անգլիական հպատակները ՀԱՅ կը կրեն, կարելի է այդ վնասը դարմանել տալ հարկ եղած դրամական փոխարինութեամբ։ Բայց պէտք է գիտնալ թէ ո՛չ մէկ փոխարինութիւն կը բուէ դարմանել Անգլիոյ ազգային պատիւին և դիւրազգածութեան եղած վնասը, եթէ նոյն իսկ անհատներու կրած կորուստները լիովին գոհացում տանին Ռուսիայէն։ Ժամանակին ամերիկեան Ալապամա շոգենաւին Անգլիոյ մարտանաւերուն կողմէ գրաւման հետեւանքով Իրաւարարական Ատեանը դրամական հատոյցին գումար մը դրաւ ամերիկեան կառավարութեան տրամադրութեան տակ, և առատօրէն գոհացում տուաւ բազմաթիւ ամերիկեան քաղաքացիներու, բայց Մեծին Բրիտանիոյ ելմտական գանձէն հանուած միլիոնները չկրցան առջի ծաղկեալ վիճակին դարձնել անգլեւամերիկեան վաճառականութիւնը, զոր կործանելու պատճառ եղաւ այդ թշուառական շոգենաւը։ Եթէ մէկ երկոտասանեակ ռուս Ալապամաներու թոյլ տրուի, քանի մը շաբաթ կը բուէ միայն ահագին հարուած մը տալու բրիտանական վաճառականութեան, զոր չեն կրնար իր առջի վիճակին դարձնել Ռուսիոյ ելմտական գանձէն վճարուելիք դրամները։ Անգամ մը օտար դրօշի փոխանցուած վաճառականութիւն մը դիւրաւ ձեռք չի ձգուիր նորէն, և չի կրնար դրամով գնուիլ։ Ապագայ փոխարինութեան չէ որ կ'սպասեն մեր նաւատէրերը և վաճառականները, այլ «հիմակ և հոս» պաշտպանութեան, ինչպէս ըսին Ամերիկացիք Ալապամայի գործին ժամանակ։ Պարզ խօսելով, Անգլ. հասարակութիւնը ասիկա կ'ըսպասէ իր կառավարութենէն։ Արդէն բաւական համբերեց շատ մը վնասներու տակ։ Ճաբոնի նաւատորմին առջև Ռուս նաւատորմին գրեթէ ամբողջական անկարողութիւնը Ծ. Արեւելքի ջուրերուն մէջ, բնական է որ խիստ նեղութիւն պատճառէր Ռուս սպաներուն։ բայց ասիկա պատճառ մը չէ որ առնակոս ըլլայ Մեծին Բրիտանիոյ դիւրազգածութիւնը։ Անգլիացիներու համար անտանելի է որ պատերազմին մէջ պարտուած ծովային զօրութիւն մը իրաւունք ստանայ ովկիանոսին վրայ ոստիկանութիւն ընելու։ Մոռնա՞ց այն ատեն Բրիտանական նաւատորմին պաշտօնը։ Դէլ ուտոր խնդիրը տ'ին է թէ աշխարհի վաճառականութիւնը վնասուելու չէ։ Ներազգամութիւնը իր սահմանէն անցած է։ Եթէ ռուս նաւապետները իմաստուն են, պէտք է հրաժարին չէզոք բեռները քննելու տխուր պաշտօնէն, և Ծ. Արեւելքի մէջ իրենց առջև գտնուած պատերազմին նային։ Տէրութեան մը ուրիշ Տէրութեան հետ պատերազմի բռնուած ըլլալու պարագան իրաւունք չի տար անոր վնասելու երրորդները։ Ռուս իշխանութիւնք հիմա մեծ գործ ունին իրենց ձեռքը, առանց նոր դժուարութիւններ ստեղծելու։ Բորթ Արթուրի մէջ վերջնական ճգնաժամը իր վախճանին կը մօտենայ։ Զօրավար Սթէսսէլ մերժեց քաղաքին անձնատուութեան համար ճաբոնական առաջարկը, և մերժեց նաև ոչ-պատերազմիկները ապահով վայր մը փոխադրելու թելադրութիւնը։ Արդէն ասանկ արիւթեան մը կը սպասէինք քաջամարտիկ հրամատարէ մը և պահակազօրքերէ, որոնք մինչեւ ցարդ առատօրէն համբերատարութիւն ցոյց տուին։ Բայց այս յամառութիւնը չի թուլցներ Բորթ Արթուրի կացութեան դժուարութիւնը, և պաշարման վերջին տեսարանը կը խոստանայ յոյժ ահեղի ըլլալ։

* * *

Թօքիոյի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ ստուգապէս կը կարծուի թէ Բորթ Արթուրի գրաւումը շատ մօտ է։ Թերեւս այս գուշակութիւնը, հիմակ իսկ, կանխատես ըլլայ։ Իրաւ է որ Ճաբոնի Տեղեկութեանց Դիւանը միշտ իրազեկ և խնամատ եղած է, բայց յաղող բանակի մը Սպայակոյտին կեդրոնը բնականաբար հակամէտ է ժամանակէն առաջ գուշակութիւններ ընելու և լուսատես ըլլալու։ Նոյն իսկ Դերմանք 1871ին բոլորովին անսպասելի նկատած էին Բարիզի դիմադրութեան կարողութիւնը, և ժամանակէն շատ առաջ կը սպասէին մեծ մայրաքաղաքին անձնատուութեան։ Արդարեւ պաշարումները ամբողջ պատմութեան մէջ, սկսեալ Սակունդումէն մինչեւ Մէգիքինկ, միշտ անակնկալ և զարմանալի եղած են, և ապշեցուցիչ կերպով սխալ հանած են հաշիւները։ Երբ Պատերազմը ծագեցաւ, շատերը երեւակայեցին թէ Բորթ Արթուրի վրայ լրջօրէն յարձակում պիտի չըլլայ։ Միւս կողմէ, հեռուէն ուրիշ դիտողներ, երբ տեսան թէ Ճապոնն ծովուն տէր եղաւ, բերդաքաղաքին անկումը գուշակեցին, և չէին յուսար երբեք որ ծովակալ Թոկոյի զուգակցած առաջին յաղող հարուածէն վեց ամիս եաքը, դեռ ռուսական դրօշը ծածանէր պատուարներուն վրայ։

Բայց ցորչափ պատերազմը առաջ կ'երթայ, երկու բաներ հետզհետէ երեւան կ'ելլան։ Նախ՝ յայտնի է թէ ճարտարութեան, գիտութեան և կազմակերպութեան կողմէ ոչ-Քրիստոնեայ Ասիական Կայսրութիւնը անկասկածելի առաւելութիւն ունի։ Երկրորդ՝ Ռուսիա դիմադրելու տարօրինակ կարողութիւն մը ունի, պարտութիւնը բնաւ չի յուսահատեցներ զինքը, եթէ առաջքը չի կրնար առնել։ Ռուս զինուորները և նաւազները կրկին ու կրկին յաղթուած, դարձեալ յարձակումի կը սկսին տեսակ մը պաղարիւն համբերութեամբ, զոր խիստ դժուար է կատարել։ Տարակոյս չկայ որ Բորթ Արթուրի պահակազօրքերուն և բնակիչներուն նեղութիւնները վերջին քանի մը շաբաթներուն մէջ խիստ եղած են։ Ամբողջ իրողութիւնները մենք չենք գիտեր, և պիտի չգիտնանք մինչեւ որ քաղաքը չառնուի։ Բայց Անգլիացիք մանաւանդ կրնան գաղափար մը կազմել այդ իրողութիւններուն վրայ, մխիթարելով Հարաւային Աֆրիկէի մէջ, մանաւանդ Լէտիսմիթի պաշարման ժամանակ իրենց կրածները։ Բայց Պուլվանայի և Կրն Բիւրի վրայ գետեղուած Պօէրական մարտկոցները չեն կրնար բաղդատուիլ այն խոշոր ու հսկայ Հրետանիին հետ, զոր Ճաբոնցիք զետեղած են Բորթ Արթուրի չորս կողմը, և որմէ ամէն օր գնդակի ու ռումբի անձրեւ կը տեղան քաղաքին փողոցներուն ու տուներուն մէջ։ Ասկէց զատ Նոթալի հովիտներուն մէջ խոշոր զրահաւորներու նաւատորմիղ մը բանակած չէր, քաղաքը ծակծկելու համար տասներկու ինչէնոց թնդանօթներու ահագնաձայնութեամբ։ Բորթ Արթուրի պաշտպանները ասանկ բաներու դէմ պատրաստուած են ասկալ, և իրաւունք ունինք հետեւաբար հաւատալու թէ իրենց կացութիւնը յուսահատական է արդարեւ։ Ճաբոնցիք ո՛չ միայն շատ աղէկ գիտեն իրենց թնդանօթներուն գործածութիւնը, այլ իրենց աչքով սկսած են տեսնել թէ ամէն օր խոշոր հրդեհներ կը ձեւանան քաղաքին մէջ։ Անոնք կը հաւատան թէ ճգնաժամը մօտալուտ է, և այս տպաւորութեան տակ Ճաբոնցի հրամատարները հրանգ ստացան Ռուսերէն խնդրելու որ անձնատուր ըլլան, վերջնական ահաւորագին խնայելու համար։ Բայց Մարշալ Օեամա հակադարձեց թէ Ռուսք, ո՛րքան ալ նեղուած ըլլան, չեն կրնար անձնատուութեան հաւանութիւն տալ, ցորչափ կրնան դիմադրել։ Բայց ժամանակը կ'ուցնի հեռզհետէ. անձրեւները արդէն սկսած են տեղալ Հիւսիսային և Կեդրոնական Մանչուրիոյ մէջ, և ձմեռը կանուխ բոյն կը դնէ այն կողմերը։ Ի մօտոյ պիտի վերջանան այս տարուան համար բուն զինուորական մեծ գործողութիւնները, և ամբողջ Ճաբոնցի ժողովուրդը յուսախաբ պիտի ըլլայ եթէ կռիւին տարին փակուի առանց գրաւելու այն չինական քաղաքը, որ առաջին պատճառն է ամբողջ Պատերազմին։ Այս պատճառաւ Ճաբոնցիք պիտի այխատին քաղաքը գրաւել ընդհանուր յարձակումով։ Հաւանաբար պիտի յաջողին, բայց ստոյգ է թէ գինը շատ սուղի պիտի նստի իրենց։ Ռուսք, պակաս, ուժասպառ և անյոյս, կրնան տակաւին կռուիլ յուսահատաբար, և նախընտրեր երկուսեակ կրնայ ահաւոր ըլլայ։ Բայց Ճաբոնական իշխանութիւնք ո՛չ միայն զուտ յաղթութիւնը կը դիտեն, այլ անոր հետեւում օրերն ալ կը դիտեն։ Սոսկալի գերկընդխառն կռիւ մը տեղի պիտի ունենայ, և զգուելի տեսարաններ պիտի պարզուին, որոնց զոհ պիտի երթան նաեւ ոչ-պատերազմիկներ, կիներ, տղաքներ, ծերեր, անկարներ։ Պատասխանի և Սիուսատ Բոտրիկոյի գրաւումէն վերջ Ուէլինկթընի անգլիացի զինուորներուն արարքը պատմութեան մէջ գոհունակութեամբ դիտուելիք արարք մը չէ։ Բորթ Արթուր արդէն ասկէց առաջ անգամ մը եղած է վայրագ վրէժխնդրութեան թատերաբեմ մը, երբ Ճաբոնցիք տասը տարի առաջ հոն մտան։ Իրաւ է որ Ճինացիք շատ գրգռեցին զանոնք, բայց մինչեւ այսօր զղջանքով կը կարդացուին Ճաբոնական տարարարքները քաղաքին անպաշտպան Ճինացիներուն դէմ, ինչ որ տխուր համբաւ մը կը ձգէ այդ յաղթական ժողովուրդին վրայ։ Այսօր իրաւ է որ Ճաբոնցի հրամատարները շատ կ'աշխատին չկրկնել այդպիսի արարք մը, և այս պատճառաւ էր որ Սթէսսէլը անձնատուութեան կը հրաւիրեն։ Բայց եկուր տես որ Սթէսսէլ և իր ընկերակիցք արժան կը համարեն կռուելով մեռնիլ իրենց պարտքը և պատիւը տեղը տարած ըլլալու համար։ Իրաւ է որ Ռուսք մեծ բան մը չերին այս Պատերազմին մէջ, բայց անձնատուր ըլլալու ամենափոքր տրամադրութիւն մը ալ ցոյց չտուին։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՆՕՐ ԿՈՒԺԸ ՆՍՏ

ԲՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐԻ ԱՌՋԵՒ

ԲԻԺՈՆ ԾՈՎԱԾՈՑԸ ԴՐԱՒՈՒԱԾ

(Վերջին թղթաբերով առնուած Եւրոպական թերթերեն։ Դեպքերը պատմուած իրենց կանոնաւորութեամբ եւ շարուածաբար։)

Լոնտոնէ կը հեռագրեն Նայէ Ֆրայէ Բրեսսի Օգս. 19 թուով.— Օգս. 17ին կարճատեւ դադարէ մը վերջ Բորթ Արթուրի առջեւ ճակատամարտը նորէն սկսաւ թնդալ։ Ջինֆու փախչողները կը պատմեն թէ Ճաբոնցիք ահռելի կորուստներ կրեցին, բայց դարձեալ առաջ քաշեցին։ 20,000ի կը հասնէն կորուստները, ինչ որ անհաւատալի է բնականաբար։ Փախչողները իրենց ահ ու սարսափին հետեւանքով տրամադիր կ'ըլլան չափազանցելու։ Ճաբոնցիներուն գլխաւոր յարձակումը մղուեցաւ Ռուսաց ձախ թեւին դէմ, և վերջացաւ Բիժոն ծովածոցին գրաւումով։ Մի քանի ժամանակ Ճաբոնցիք գրաւեցին քանի մը բերդեր Լիաօթիշան բլուրին և Բալուենկշանկի վրայ, Ռուսներուն աջակողմը։ Այս Լիաօթիշան բլուրը պէտք չէ շփոթել Բորթ Արթուրի հարաւային արեւմտեան կողմը գտնուած համանուն բլուրին հետ։ Ճաբոնցիք արագահարուած թնդանօթներ բերին նորագրաւ դիրքերուն վրայ, և ամբողջ լաւ զետեղեցին զանոնք որքան կարելի էր ամապարանքի մէջ։ Այս նոր թնդանօթները օգնեցին Ռուսներուն աջակողմը յարձակող Ճաբոնցի զօրքերուն։ Հոն ալ Ճաբոնցիք գրաւեցին երկու ներքին բերդեր, և զետեղեցին երկու պաշարման խոշոր թնդանօթներ, վեց արագահարուածներ, և չորս մասնաչափ տրամագծով ուրիշ թնդանօթներ։ Հիմակ Ճաբոնցիք ստուար ուժերով կը գտնուին Բիժոն ծովածոցին հարաւային կողմը։ Իրենց ամէնէն մեծ կորուստները կրեցին անկանոն յարձակումի մը ժամանակ, որ սկսաւ Լուիզա ծովածոցին վրայ, և աստակցաւ ապա Բիժոն ծովածոցին դիրքերուն վրայ Լիաօթիշան Թերակղզիին մօտ։

Անձնատուութեան համար Ճաբոնական հրաւէրը Սթէսսէլի ղրկուեցաւ Օգս. 15ի գիշերը, երբ կրակը ժամանակ մը դադրեցաւ։ Սթէսսէլի տասը Ջարկուեր է քաղաքէն դուրս ելնել իր բոլոր զինուորներով, զէնքերով, և դրօշներով, և երթալ այս կերպով Ռուրօքաթքինի կեդրոնը, բոլոր ոչ-պատերազմիկներն ալ առաջնորդել տեղը, զոր պիտի ընտրէ Ճաբոնցի ծովակալը։ Բայց պայմանաւ որ նաւատորմիղը գտնուած ռուս նաւերը, այսինքն Ռեքվիզան, Սեվաստաբոլ, Բոպիքան, Բեռեզվիեթ, Բոլբավա, Պայեան և Բալլասա, նաեւ չորս թընդանօթանաւեր և տասներկու կամաւելի թորփիլանաւեր Ճաբոնցիներուն յանձնուին։ Ճաբոնցիք օգտակար կը նկատեն այս մարտանաւերուն յանձնումը իրենց նաւային ոյժերուն վրայ, որոնք բաւական վնասուած են, բայց կը խորհին թէ Բորթ Արթուրի պահակազօրքերը, մարմինով ու միտքով ա՛յնքան տկարացած են որ Ռուրօքաթքինի բանակին վրայ անոնց յաւելումը մեծ բան մը չարժեր։ Բայց երբ Սթէսսէլ առաջարկութեան թուղթը ձեռք առաւ, սաստիկ բարկութեամբ մը պատռեց նետեց։ Այս առաջին անգամն էր որ քաջամարտիկ հրամատարը կորնչցուց իր սովորական պաղարիւնութիւնը։ Ցետոյ բարկութեամբ մը սենեակը քաշուեցաւ։ Բայց իր պաղարիւնութիւնը նորէն գտաւ։ Եւ յետոյ սենեակէն դուրս ելլելով պատասխանեց բարձրաձայն.— «Ճաբոնական այս նամակը անճաշակ կատակ մըն է միայն»։ Բայց նամակը տանող Ճաբոնցի հաղարապետին հետ քաղաքավարութեամբ վարուեցաւ։ Սթէսսէլ։ Հրամատարը մերժեց նաեւ ընդունիլ հազարապետին այն առաջարկութիւնը թէ երեքօրեայ զինադադար մը ըլլայ մեռեալները թաղելու համար։ Հետեւաբար ճակատամարտը նորէն սկսաւ 17ին ժամը 10ին ամէն կողմերուն վրայ։ Ռուս փախստականները կը պնդեն թէ քաղաքը դեռ պիտի դիմանայ։ Պահակազօրքերը կը յուսան թէ տասնչորս օրէն օգնական գունդեր պիտի հասնին Ռուրօքաթքինի բանակէն։ Գրաւուած ներքին բերդերն են Թիւ 3 և Թիւ 4։ Ասոնց մէջէն խոշոր ռումբերը կը տեղան Բորթ Արթուրի մէջ։ Գլխաւորաբար հին քաղաքին մէջ։ Այս պատճառաւ է որ կ'ըսուի թէ Ճաբոնցիք քաղաքէն 1¼ մղոն միայն հեռի են։ Բորթ Արթուրի ծովային աւազանները խիստ կերպով պաշտպանուած են։ Ջինֆուի մէջ իրիկուան մինչեւ ժամը 6 Բորթ Արթուրի կողմէն թնդանօթներու ձայներ կը լսուին շատ բարձր։ Թնդանօթաձգութեան յաջորդեցին տասկալի պայթումներ, և երբ արեւը մարը կը մտնէր գաղարող բանակին յարձակումը դադարեցած կը թուէր։ Բորթ Արթուրի մէջ գտնուած հրդեհներուն լոյսը Ջինֆուէն կը տեսնուէր գիշերը։

Դերման կայսրը հրամայեց երկու գերման ծովային սպաներու՝ նաւապետ Հօֆմանի և տեղակալ Կէլկէնհայմի, Բորթ Արթուրէն դուրս ելլել։ Այս հրաւէրը Թօքիոյի գերման դեսպանին կողմէ Ճաբոնցի հրամատարներուն միջոցաւ հաղորդուեցաւ։ Գերմանացիներուն, ճիշդ այն միջոցին երբ անձնատուութեան առաջարկութիւնը Սթէսսէլի կը հասնէր։

** Լիաօեանկէ կը հեռագրեն թէ անձրեւները անանցանելի դարձուցած են ճամբաները։ Կացութիւնը անփոփոխ է, և նոր բան մը չկայ ցամաքային բանակին մէջ։ Ճաբոնցիք հարաւային ճակատէն Հայչենկ ետ քաշուեցան, իսկ արեւելեան ճակատէն ալ Լիաօեանկէն 27 վերստ հեռացած են, բայց յառաջապահները հինգ վերստ միայն հեռի են իրարմէ։ Օրէ օր ճակատամարտին կը սպասուի։

** Քուրօքաթքին մասնաւոր հեռագիր մը ուղղելով Զարին, յայտներ է թէ Լիաօեանկի հարաւային կողմը յառաջիկայ ճակատամարտը խիստ յուսահատական պիտի ըլլայ։ Ասիկա կ'սպասցուցանէ թէ Ռուսք հիմա մէկ կողմ թողած են իրենց նահանջող ռազմավարութիւնը։

** Զարեւելիին ծնունդեան առթիւ Քուրօքաթքին շնորհաւորական հեռագիր ուղղելով Զարին, իր անձնուիրութիւնը կը յայտնէ Ն. Վեհափառութեան։ Ի վերջոյ, վերին հրամատարը կը յայտարարէ թէ ժամանակը եկած է վճռական գործողութեան ռուս զօրքերուն կողմէ։ Քուրօքաթքինի հրամանաւ առաջին զօրաբանակը Մուքտէն պիտի ղրկուի, զօրավար Լինէվիչի ոյժերը կրկնապատկելու համար։ Քանի մը ռուս զօրաբանակներ պիտի ընդդիմանան Քուրօքաթքի կողմնակի շարժումին։

** Քիաօչէուի գերման իշխանութիւնք որոշեցին ղէնրնկէց և խախտուած ռուս մարտանաւերուն նաւազները, 1000 հոգի, քաղաքին մէջ պահել։ Ճաբոնական մարտանաւեր միշտ կը հսկեն ծովածոցին մէջ։ Ռուսական մարտանաւերուն վրայէն ռուս դրօշին վար առնուելուն պատմութեան առթիւ հետեւեալը կը հեռագրուի Քիաօչէուէն.— Գերման կառավարիչ հարիւրապետ Թրաբբէլ իր թիկնապահներուն հետ Բչ. առաւօտ գնաց Սեզարեվիչին մէջ, և ընդունուեցաւ հրամատար սպայէն, վերնայարկին աւերակներուն վրայ։ Թրաբբէլ իմացուց ռուս սպային թէ գերման կառավարութիւնը, Միջազգային ծովային օրէնքը յարգելով, պարտաւորուած է խնդրել իրմէ որ դրօշը վար առնէ, որովհետեւ իր նաւը այլեւս ծով ելնելիք բան չէ։ Ասոր վրայ փող զարնուեցաւ, և ռուս նաւազները վերնայարկը թափեցան։ Բոլորովին նիհարցած, ուժասպառ եղած էին իրենց կրած յոգնութիւններէն և նեղութիւններէն, բայց ամէնքն ալ հրացաններով զինուած էին։ «Ուշադրութիւն» հրամանը տրուելով, և ապա «զինաւորական պատիւ ըրէք» հրամանը, դրօշը կամաց կամաց վար առնուեցաւ։ Միւս նաւերուն համար ալ այս կերպով։ Ռուս նաւերուն բոլոր ռազմամթերքները գերմանական մթերանոցին մէջ զետեղուեցան, թնդանօթները փակուեցան։ Ռուսք պատուոյ խօսք տուին Քիաօչէու մնալ մինչեւ պատերազմին վերջը։ Նաւազները իրենց ժամանակը կ'անցընեն նորոգութիւններ ընելով մարտանաւերուն մէջ։ Իսկ սպաները պատուախանապէս կը կերակրուին Գերմաններէն։

(Զանց կ'ընենք հրատարակել ռուս հրամատարներուն տեղեկագիրները որոնք կը վերաբերէին Բորթ Արթուրի և Վլատիվոսթոքի վերջին նաւային պատերազմներուն, որոնք արդէն մանրամասնաբար պատմուեցան այս էջերուն մէջ։)

ՆԵՐՔԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՆ ՌՈՒՍԻՈՅ.— Նայէ Ֆրայէ Բրեսսի վերջին թիւին մէջ հետեւեալը կը կարդանք.— Ֆինլանտայի նորընտիր զինուորական կառավարիչ իշխան Օպոլէնսքի մասնաւոր կառախումբով Զէլսինկֆորս գնաց իր նոր պաշտօնին գլուխը անցնելու։ Իշխանը ի մօտոյ Զարին հրամանաւ ընդհանուր քննական պտոյտ մը պիտի կատարէ Նահանգին մէջ, անձամբ ուսումնասիրելու համար երկրին տնտեսական պայմանները և հողագործ ժողովուրդին բաղձանքները։ Մեկնելէն առաջ Զարին կողմէ ընդունուեցաւ։ Իշխան Օպոլէնսքի Ֆինլանտական Մեծ բակոյսը գումարելով, պիտի հաղորդէ Զարին ողջոյնները և բարեհաճ յայտարարութիւնները։

** Գերլինէ կը հեռագրեն Նայէ Ֆրայէ Բրեսսի թէ Ռուսիայէն հրէական գաղթականներուն թիւը շատ աւելցած է։ Վերջերս ամէն օր 10—15 ընտանիքներ Ամերիկա կը գաղթեն։ Ցունուարէն ի վեր 2,000 ընտանիք գաղթած են։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԳՈՒՐՍԿԱ ԵՒ ՔԱՆԳՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ, Օգստ. 21.— Բորթ Արթուրի պահապան զօրաց հրամատար Զօր. Սթէսսէլ ամսոյս 16 թիւով կը հեռագրէ.— Ճաբոնցիք ամսոյս 14ին և 15ին քանիցս յարձակեցան մեր դիրքերուն վրայ՝ Օկլօվայա, Վիզօքայա և Տէվիզիօնայա լեռներուն վրայ, Լուիզի ծոցին մօտ։ Թշնամին բոլոր յարձակումները ետ մղելով, այդ դիրքերուն մուտքերը պահեցինք։ Թշնամին անագին կորուստներ կրեց։ Այս առտու Ճաբոնցի բանագնաց մը, հազարապետ Սամաթօքա, ներկայացաւ Զօր. Նոձրէ և ծովակալ Թոկոյէ ստորագրուած նամակով մը, որով բերդաքաղաքը կը հրաւիրուէր անձնատուր ըլլալ։ Այս առտուարկը բնականաբար մերժուեցաւ։ Հաճութեամբ կը տեղեկագրեմ թէ պահապան զօրաց բարոյական ոգին լաւ է և մեր զօրքերը դիւցազնաբար կը կռուին։

ԹՕՔԻՕ, (Պատասխանական).— Ճաբոնական յածանաւերը Քօրաքոյսքի մօտ (Սախալին կղզի) ընկղմեցին ռուսական Նովիհ յածանաւը, որ Վլատիվոստոք կ'երթար։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.— Ռուս հեռագրական գործակալութիւնը Մուքտէնէ կը հեռագրէ այսօրուան թիւով.— Ջինական աղբիւրէ տեղեկութեանց նայելով, Ճաբոնցիք Օգստ. 19ի իրիկունը և 20ի առտուն կրկնեցին յարձակումը Բորթ Արթուրի վրայ, և դարձեալ ետ մղուեցան ա՛լ աւելի մեծ կորուստներով քան Օգստ. 17ի և 18ի կռիւներուն մէջ։ Կ'ըսուի թէ այս յարձակման մասնակցեցան նաեւ կայսերական զօրաբանակէն չոկատներ։ Ճաբոնական մարտանաւերը գործակցեցան ցամաքային զօրքերուն, ուժգնացնելով Բորթ Արթուրը, առանց ո և է արդիւնքի։ Ոչ բերդերը և ոչ ալ քաղաքը վնասներ կրեցին։ Կը հաստատուի թէ Ճաբոնցիք այս վերջին օրերս իրենց բոլոր ուշադրութիւնը կեդրոնացուցին Բորթ Արթուրի վրայ, զանց առնելով Լիաօեանկը։

ԼՈՆՏՈՆ.— Շանկայէ կը հեռագրուի թէ ճաբոնական թորփիլանաւ մը Շանկայի նաւահանգիստը մտաւ ռուսական «Ասքոլտ» յածանաւը ընկղմելու դիտաւորութեամբ, որ այս պահուս կը նորոգուի նոյն նաւահանգստին մէջ։ Ջինական իշխանութիւնք բողոքեցին։ Ամերիկեան մարտանաւ մը միջամտեց, կռուի պատրաստութիւններ տեսնելով։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.— Լիաօեանկի շուրջը, ճաբոնական դիրքերուն մէջ ո և է փոփոխութիւն չի ծանուցուիր։ Ջինֆուէ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ զոր. Քուրօքի վերսկսաւ իր յառաջխաղացումը։ Ճաբոնցիներուն նպատակէն է մուքտէն։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ հայրը օրհնութեան կոնդակներ ղրկեց Իզմիրցի Ստեփան Ճշմարտախօսեան և Ռուբէն Իսրայէլեան էֆէնտիներուն, որոնք ասկէ առաջ իրենց անչարժ կալուածներէն մէկ քանին նուիրած էին տեղւոյն Լուսաւորչայ Հիւանդանոցին։

ԽԱՍԳԻՒՂի Գալֆեան Որբանոցին շինութեան յանձնաժողովը վաղը նիստ պիտի գումարէ զբաղելու համար շէնքին վերաբերեալ ինչ ինչ անմիջական խնդիրներու տնօրինութեամբ։ Այս նիստին ներկայ պիտի գտնուի նաև Տիրան էֆ. Կիւմիւկէրեան։

ԳԱՏԸ ԳԻՒՂի Արամեան վարժարանին մէջ լրացուցիչ կարգի մը կազմութեանը համար թէև ասկէ առաջ գրած էինք թէ ծրագիր մը պիտի պատրաստուի, բայց վարժարանին հոգաբարձութիւնը իր վերջին նստին մէջ յարմար չդատեց լրացուցիչի մը կազմութիւնը, նկատելով որ այս տարուան շրջանաւարտներուն մեծագոյն մասը կեդրոնական կամ ուրիշ երկրորդական վարժարաններ երթալու պատրաստուած են և մնացեալ 5—6 աշակերտներուն համար չարժեր այնչափ ծախք ընել։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎՈՑ Ատենապետ Տ. Գրիգորիս արք. Յովհաննէսեան կիրակի օր Գատը Գիւղի Ս. Թագաւոր եկեղեցիին մէջ, Գարեգին էֆ. Զաքմաքճեանի հանգուցեալ տիկնոջ ի հանգիստ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատոյց և քարոզեց։ Պատարագի միջոցին Տ. Գրիգորիս Սրբազան, յիշեալ էֆ.ին կողմէ եկեղեցիին նուիրուած Ս. Ատաուածածնայ պատկերին օծումը կատարեց, մասնակցութեամբ Տ. Տ. Ներսէս և Ղեւոնդ վարդապետներուն և քահանաներու։

ՏԻԱՐԳԷՔԻՐԻ Ս. Կիրակոս եկեղեցիին ազգ. վարժարաններուն համար նոր հոգաբարձութիւն մը կազմուեցաւ և դիւանը կազմուեցաւ հետեւեալ կերպով. Պօղոս էֆ. Թէլմէեան (Ատենապետ), Կարապետ էֆ. Տ. Պօղոսեան (Ատենադպիր), և Թովմաս էֆ. Գրիգորեան (Գանձապետ)։

ՊԱՏՐ. ՓՈԽԱՆՈՐԴ Տ. Գաբրիէլ եպս. գործակատար Արիս էֆ.ի հետ, ինչպէս գրած էինք, երէկ Ս. Պատրիարք հօր կողմէ ցաւակցական այցելութիւն տուաւ Պապական Նուրիակի փոխանորդ Տ. Պօղոսիանէրսի, Տ. Պօնէթիի մահուան առթիւ։

ԿԱՐՆՈՑ Ս. Աստուածածին վանքին որբանոցին տարեկան հարցաքննութիւնները տեղի ունեցած են Նախագահութեամբ Տ. Զաւէն Ծ. Վրդ.ի և ներկայութեամբ խուռն բազմութեան մը, Քննութիւնները շատ յաջող անցած են։ Այս տարուան ընթացաւարտները հինգ են որոնք ուսուցչութեան պիտի հետեւին։ Նոյն որբանոցին մէջ, Կարինի ազգայիններէն Զաքարեան եղբարք, Լէբեան Բարսեղ, և Գալագեան էֆէնտիները իրենց անձնական ծախքով որբեր կը պահեն։

ԳՈՒՄԳԱԲՈՒԻ ԴՐՍի Թաղ. Խորհրդոյ Ատենապետ Յովհ. էֆ. Աղնաւորեան կը գրէ մեզի.— «Մանգումի Պատրիարքարանէ լուրերու շարքին գլուխը՝ Թաղականներուն ուսադրութեան տուաւ Պապական Նուրիակի փոխանորդ Տ. Պօղոսիանէրսի, Տ. Պօնէթիի մահուան առթիւ։

ԿԱՐՆՈՑ Ս. Աստուածածին վանքին որբանոցին տարեկան հարցաքննութիւնները տեղի ունեցած են Նախագահութեամբ Տ. Զաւէն Ծ. Վրդ.ի և ներկայութեամբ խուռն բազմութեան մը, Քննութիւնները շատ յաջող անցած են։ Այս տարուան ընթացաւարտները հինգ են որոնք ուսուցչութեան պիտի հետեւին։ Նոյն որբանոցին մէջ, Կարինի ազգայիններէն Զաքարեան եղբարք, Լէբեան Բարսեղ, և Գալագեան էֆէնտիները իրենց անձնական ծախքով որբեր կը պահեն։

ԳՈՒՄԳԱԲՈՒԻ ԴՐՍի Թաղ. Խորհրդոյ Ատենապետ Յովհ. էֆ. Աղնաւորեան կը գրէ մեզի.— «Մանգումի Պատրիարքարանէ լուրերու շարքին գլուխը՝ Թաղականներուն ուսադրութեան տուաւ Պապական Նուրիակի փոխանորդ Տ. Պօղոսիանէրսի, Տ. Պօնէթիի մահուան առթիւ։

ԹԵՐԹԻՍ խմբագիրներէն Գրիգոր էֆ. Թորոսեանի (Բանագող լուրիւնեան) եղբայրը. դեռատի Պ. Մկրտիչ Թորոսեան վիրաբուժական գործողութեան մը ենթարկուած էր Հիւանդանոցի մէջ։ Հաստատութեան վիրաբուժապետ Տօքթ. Զարդարեան և օգնական Տօքթ. Իրլիքճեան էֆէնտիներուն ջանքերուն ու խնամքներուն շնորհիւ, հիւանդը ապաքինած ըլլալով բոլորովին, իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ թէ՛ Պատ. Հոգաբարձութեան և թէ զինքը դարմանող բժիշկներուն իրեն հանդէպ ցոյց տրուած հոգածութեան համար և թէ հիւանդապան Մարիամ էֆ. Ահէմեանի։

ԻԶՄԻՏԷՆ կը գրեն մեզ.— Տիկ. Զաքրեանի Մանկապարտէզի Մրցանակաբաշխութեան հանդէսը կատարուեցաւ երէկ ժամը 6½ին իր տան մէջ գտնուած Մանկապարտէզի սրահին մէջ։ Սրահը զարդարուած էր սանիկներուն չինած ձեռագործներով։ Երկսեռ բազմութիւն մը, մեծագոյն մասը կիներ լեցուած էր սրահին մէջը որ տակաւ նեղ գալ կսկսէր։

Հանդէսին կը նախագահէր Տ. Ոսկի Ռ. Գիպիեան. հանդէսը սկսաւ մանկական երգով՝ բարի լոյսով։ Սաներու սանուհիները Օրիորդի մը առաջնորդութեամբ առաջնորդուեցան իրենց յատկացուած տեղը, եւ սկսան երգեր երգել և պարել ընել առհասարակ գոհ ձգելով հանդիսականները։ Ցետոյ փոքրիկն Օր. Քիւրքճեան արտասանեց «Եա մանկապարտէզի ամէնէն պզտիկն եմ» սիրուն տրամախօսութիւնը։

Տիկին Զաքրեան ոչ թէ միայն մանկական երգերով գոհացուցած էր սանիկները այլ և սորվեցուցած էր զանազան պարեր, խաղեր և մարմնամարզ։ Տիկին Զաքրեանի այս ըրած ջանքերը գոհունակութիւն առթեցին ներկաներուն։ Ինը սանիկներու բաշխուեցաւ վկայականներու հետ մէկեալ իր մրցանակ մէյմէկ պզտիկ խաչ։ Տէր Ոսկի քահանայ հայրը ուղերձ մը կարդաց շնորհակալութիւն յայտնելով և ի վեր հանելով Տիկին Զաքրեանի քրդնաթոր աշխատութիւնները։

Վկայեալ 8ը սանիկներ ժապաւէնի խաղը խաղացին շնորհակալութիւն յայտնելու համար հանդիսականաց։ Ցետոյ Տ. հայրը պատանիներով մը փակեց հանդէսը։

ՑԱՒՈՒՐ կը ծանուցանենք մահը երիտասարդի մը, Պ. Արմենակ Ագիլեանի, որ երկար ժամանակէ ի վեր կը տառապէր անողոք հիւանդութեամբ մը։ Վաղամեռիկը որ որդին է Հայր. Պարտքի Վարչութեան պաշտօնեաներէն Յակոբ էֆ. Ագիլեանի, զարգացած միտքի և ազնիւ սիրտի տէր երիտասարդ մըն էր և հետեւած էր կեդրոնական վարժարանին։ Իր ցաւալի հիւանդութիւնը ծանրացած ըլլալով, վերջերս Հիւանդանոց փոխադրուած էր ուր կնքեց իր վերջին շունչը երէկ։ Ցուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր, ժամը 4ին Հիւանդանոցի մատրան մէջ։

ՃԵՄԱՐԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ կրթական մասնախումբը կը փութայ յայտնել իր անհուն շնորհակալութիւնները հրապարակ ամէն անոնց, որոնք մահուան և անուան տօնախմբութեան առթիւ մասնախումբին հետեւեալ նուէրները ըրած են. — Թորգոմեան եղբարք 95 ղրուշ, Նասիպ էֆ. Ճէզվէճեան 95, Տէր և Տիկին Ճիվան Արխանեան 60, Լեւոն էֆ. Ճէզվէճեան 40, Գրիգոր Արխանեան, Ռոֆ, Տոքթոր Վահրամ Թորգոմեան, Գրիգոր Մելիտոսեան, Մինրան Պէզազեան, Սիմոն Մազլումեան, Տիգրան Գըլըճեան, Լեւոն Թաշճեան, Լեւոն Գալաֆեան և եղբարք Ալլահվէրտի Օղլու էֆէնտիները 20-ական, Տ. Տաճատ քնդ. Բաշճեան, Երուանդ Սիւտավէրտեան, Մկրտիչ Աճէմեան, Լեւոն Քիւրքճեան, Արմենակ Գէլանճեան, Մարգիս Թիւթիւնճեան, Վահան Մազմանեան, Մանուկ Փիլիկեան, Գարեգին Պաստմաճեան, Տիգրան Գալբազճեան, Հրանտ Ֆէնէրճեան, Հրանտ Դամիանոսեան էֆ.-ները 10-ական և Լեւոն էֆ. Տէմիրճեան 5 ղրշ.։ Գումար 615 ղշ.։

ՋՈՒՐԻ ՎԷՃԸ

Կէյվէ Գրնճըլարէն կը գրեն մեզի։ — Գիւղերիս առաջուց ի վեր ջուրի նուազութենէն կը նեղուէր ու հիմա ալ այդ նուազութեան երեսէն անտանելի դժուարութիւններու մատնուած են գիւղացիները։ Այս վերջիններուն փափաքին համաձայն, 1895ին Առաջնորդ Սրբազանը ժողովրդային հանգանակութեամբ 60—70 ոսկիի չափ գումար մը հաւաքած էր որպէս զի այդ գումարով գիւղին մէջ ջուր բերել տայ, և գիւղացիները զուրկ չի մնան ջուրի նման անհրաժեշտ տարրէ մը։ Այս հանգանակութիւնը բաւական ոգեւորութեամբ տեղի ունեցած էր, որովհետեւ անոր մասնակցած էին նաև աղքատիկ ընտանիքներ իրենց նոյնքան անհրաժեշտ եղող պէտքերը ծախսելով։ Բայց ո՛րքան յուսախաբ եղան գիւղացիները, երբ այդ հանգանակութեան վրայ մէկ երկու տարի անցաւ և տեսան որ ո՛չ ջուր բերել կը արուի և ո՛չ ալ առանձին գործի մը ձեռնարկելու պատրաստութիւն կայ։ Գաղտնիքը լուծուեցաւ սակայն և հասկցուեցաւ որ այդ 60—70 ոսկիի գումարը, որ նոյն ատենի Թաղ. Խորհրդին քով ձգուած էր իրրեւ աւանդ, որպէս զի յաջորդական հանգանակութիւնով կարեւոր գումարի մը, գոնէ 2—300 ոսկիի համար, և ան ատեն ձեռնարկուէր գործի, ասոր անոր առկոսով փոխ տրուած է, ու ո՛չ հարցնող կայ ով ալ փնտռող։ Ատեն անցաւ սակայն ու 1897ին Նոբէն Սրբազան Առաջնորդը սկսաւ հանգանակութեան։ Բնական էր թէ այս պարագային գիւղացին այնքան դիւրաւ չի պիտի բանար իր քսակը, սակայն և այնպէս մոռացութեան դատապարտելով Նախկին գումարը, նոյնքան դրամ մէջտեղ հանեց, վաթսուն եօթանասուն ոսկի, որ նոյնպէս Թաղ. Խորհրդոյ նոյն ատենի Ատենապետին յանձնուեցաւ Առաջնորդական հրամանով։ Միամիտ գիւղացիներս այս անգամ ալ խաբուեցանք, ու ձգենք ջուրի խնդիրը, այս երկրորդ գումարն ալ ասոր անոր կոխոդը անցաւ առանց խղճահարութեան։ Տեսնելու էք հիմա գիւղացի կիները, որոնք ջուրի համար, գրեթէ կէս ժամ հեռի, Ս. Սարգիս կ'երթան դոյլեր ի ձեռին ջուր կրելու, նոյն այն կիները որոնք իրենց հագուստները, պէտքերը ծախած էին նախորդ հանգանակութիւններուն մասնակցելու և այսպէսով ջուրի տէր ըլլալու համար։ Հապա աղբիւրներու առկ չատերու կռիւները որոնք գիւղը ցերեկ անպակաս են գիւղին մէջ, իրարմէ առաջ ջուր առնելու համար։ Ցաւալի է որ երկու անգամուան հանգանակութիւններն ալ իրենց նպատակին չի հասնելէ ետքը, զեղծումի միջոցներ եղած են, ու գիւղացին տաժած է երկու պարագային ալ թէ՛ նիւթապէս և թէ բարոյապէս։ Առաջնորդ Սրբազանը որ նախանձախնդիր է մանաւանդ այս տեսակ խնդիրներու, սարկայս չուզենք թէ պէտք եղածը ի գործ պիտի դնէ թէ՛ կորսուած գումարները մէջտեղ հանելու և թէ միւս նոյն ատեն ջուրի խնդիրը կարգադրելու համար։

ԱԶԴ

Թաղական Խորհուրդս կը փութայ ծանուցանել թէ, վարժարանիս աշակերտաց Մարդ Արտօնագիրները պիտի տրուին ներկայ Օգոստոս ամսոյ 17 Դշ. օրէն սկսեալ, և դասախօսութիւնք պիտի սկսին 23 Օգոստոս Բշ. օր։

Այս աւուրս Թաղ. Խորհուրդս հարկ կը համարի ծանուցանել նաև թէ՝ ներկայ Տարեշրջանիս համար Ներքին կարեւոր կարգադրութիւններ ի գործ դրած է՝ կարող ուսուցիչներ պաշտօնի կոչելով, որոնցմէ մեծապէս պիտի օգտուին Թաղիս զաւակները։

Թաղ. Խորհուրդս լիայոյս է թէ իւր յանձն առած նուիրական սոյն զոհողութիւնները պիտի գնահատուին Պատուարժան Թաղեցւոց կողմանէ։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Ատենադպիր Ատենապետ

Վ. ԱԹԱՆԱՍԵԱՆ Զ. ՄԷՐԱՄԷԹՃԵԱՆ

Ֆէրիգիւղ, 6 Օգոստոս 1904

×

Գիւղիս Տաճեան Ազգ. երկսեռ վարժարանի և մանկապարտէզի վերաբացումը տեղի ունեցաւ օգոստոս 9 Բշ. օր։ Դասախօսութիւնք կը սկսին օգոստոս 17 Դշ. օրէն։

Ցարգոյ ծնողք և պաշտպանք կը հրաւիրուին ներկայանալ Թաղ. Խորհրդարան առաւօտեան ժամը 8—10 (Ը. Ե.), սանալու համար իրենց զաւակաց մասին տուսը։

Ատենադպիր Ատենապետ

Կ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Մ. ԱՃԱՆԵԱՆ

Մարզիֆիւղ 9 Օգոստոս

ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ԿԻՒՐԻՆ, ՄԵԾ. ԹՂԹԱԿԻՑ.— Սեբաստացի Լուսանկարիչ Կ. Ա. Պարսամեանի Արեւելքի 5415 թիւով «Երդիքի զբաղումներ» վերնագրով գրած յօդուածին՝ իր իսկ սեռագրութեամբ ղրկած հերքումը ու յետս կոչումը ստացանք։ Աւելորդ կը սեպենք անոր հրատարակութիւնը, քանի որ ինքը Կիւրինի Առաջնորդարանը երթալով անձամբ ներողութիւն խնդրած է իր գրած անհամեստ խօսքերուն համար, որոնց առթիւ կը կրկնէ նաև մեզ ղրկած հերքմնագրին մէջ թէ «Այսու գրութեամբս հաճութեամբ և հրապարակաւ կը փութամ յայտարարել թէ այդ խօսքերը սոսկ զրչի անզգուշութեան արդիւնք են, զորս եւ կ'առնեմ և ներողութիւն կը խնդրեմ։»

Այսչափ բացայայտ յետս կոչումի մը հանդէպ ալ եւս բան մը գրելը աւելորդ կրկնութիւն մը սեպելով, զանց ըրինք հրատարակել հերքմնագիրը նոյնութեամբ։

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ„Ի ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ԿՆՈՔՆՔ

Գատրգիւղի Ս. եկեղեցիին մէջ կիրակի օր մկրտուեցաւ Տէր և Տիկին Տաքէս էֆ. Գարամանեանի նորածին զաւակը, կնքահայրութեամբ Լեւոն էֆ. Շիրինեանի և անունը դրուեցաւ Ցարուքիւն։ Երկու կողմէ ազգականներ ու բարեկամներ ներկայ էին կնունքի արարողութեան։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

22 Օգոստ. 1904

Ֆրանս. 3% Français)	98 22
Ռէժի (Tab. Turcs)	385 —
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	87 45
Երկաթուղի (Lots Turcs)	123 —
Պանք Օթթ. (Banque Ott.)	568 —
Թրանսվալ (Transvaal)	98 —

ՌԷՍՄԻ

ԹԷՎՃԻՀԱՖ

Ատանա վիլայէթի տախիլինէ էրմէնական գաղասը գայմագամը բիֆ. Սալահէտտին վէ Սիրուսմա գաղասը Թանրիրաթ քեաթիպի Աթըֆ պէյլերէ Սալիոէ բիւթէյէլերի թէվճիհ պույրուլմուշ տրը։

ՆԵՐՔԻՆ

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Ընդհ. քննիչ Հիլմի փաշա առաջարկեց Սպասարապետութեան, Ռումէլիի մէջ ոստիկանզօրաց դիւան մը կազմել որ կախում ունենայ ընդհ. քննիչութենէն։

—Թուրքերէնագիրներ սահմանագլուխին քննիչ Համտի փաշա, որ Սոֆիայէ դարձած էր, Սկիւպ գնաց ուր քննութեան պիտի սկսի։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Աթէնքի Պիւլբքէն s'Օրիան թերթը կը գրէ թէ Պուլկարիա անհրաժեշտ կը նկատէ կարգ մը ներքին պէտքերու գոհացումը, որ 38 միլիոն ֆր.-ի նոր ծախքի մը դուռ կը բանայ։ Զեռնհաս չրջանակներու մէջ կ'ըսեն թէ իշխանապետութեան համար 100 միլիոնի փոխառութեան մը պէտքը զգալի է։ Կ'ըսեն թէ այս փոխառութեան փոխարէն ցոյց պիտի տրուի ծխախոտի և սիկառի թուղթի մենաշնորհները, քանի որ վերջին փոխառութեան դէմ ցոյց տրուած էին սիկառի թուղթի պանրոլները։ Բայց կը հաւատան թէ եւմտական հրապարակները անակ վիճակ մը ունին որ այդ պայմաններով փոխառութիւն մը, եթէ ոչ անկարելի, գէթ շատ դժուար է։

ՊԵԼԿՐԱՏԻ օսմ. դեսպան Իպրահիմ Ֆէթհի փաշա արձակուրդով Պոլիս եկաւ և ուղղակի կայս. Պալատ գնաց։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՐՆՆՈՒԹԻՒՆ.— Կայս. Իրատէի մը համաձայն, յանձնաժողովներ պիտի կազմուին որոնք ամէն զօրաբանակի մթերանոցները պիտի այցելեն և պիտի քննեն զէնքերն ու ռազմանիւթերը։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Անապատ նաւարանին կողմէ Արքունի նաւարանին մէջ վերաշինուող Ավնուլլահ զրահաւորին աշխատութիւնները աւարտեցան։ Մարտանաւը դրօշազարդուած ծով պիտի իջեցուի Կայս. Գահակալութեան տարեդարձին օրը։

ՀԱԼԷՊԻ նոր կուսակալ Բեազիմ պէյի պաշտօնը հաստատող Կայս. Ֆերմանը կարդացուեցաւ մեծ հանդէսով։ Կուսակալը ծանոյց կառավարական բոլոր պաշտօնատարներուն բարձրագոյն հաճութեան համաձայն գործել։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ նոր կառավարիչ Բէչիտ պէյ քանի մը օրէն իր պաշտօնատեղին կը մեկնի։

ՍԻՆՈՊԻ նոր կառավարիչ Գասրի պէյ իր պաշտօնատեղին ժամանեց։

ՎԵՐԱԳԱՐՁՈՂ ՊՈՒԼԿԱՐՆԵՐԸ.— Վերջին 3 ամսուան մէջ Պուլկարիոյ սահմանագլուխէն Պրաքովայի կողմը դարձող պուլկարներուն թիւը 5944 հոգի է։

ԻՆԷՊՈԼՈՒԻ մաքսատան գործառնութիւնները քննելու համար քննիչներ ղրկուած էին։ Ատոնք իրենց պաշտօնը աւարտելով Պոլիս դարձան։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ.— Կայս. Պալատն Ա. թարգմանս և պետական խորհրդական Ալեքսանտր Բարաթօտորի փաշային աղջիկը օր. Բօքսանի Նշանուեցաւ։ Մէբսինի մէջ մեծ վաճառական դրամատէր և սպանիական փոխհիւպատոս Մ. Մավրոմաթիի հետ։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ մէջ չերամաբուծական վարժարան մը պիտի հաստատուի։

ԹՈՒՋԻ ԲԵՐԲԸ.— Հինգշաբթի իրիկուն Իզմիր ժամանեց չոր թուզի բերքին նախախյարիքը։ Կառախումբը և կայարանները դրօշազարդուած էին։ Ըստ սովորութեան հրարձակութիւններ կատարուեցան և ուրախութեան արտայայտութիւններ եղան։ Եկած թուզին քանակը 500 պարկ է, մեծ մասամբ Նապիլիէն։ Տեսակը ընտիր է։

ՈՐՍՈՐԴՈՒԹԻՒՆ.— Թուչունները սերնդագործութեան ժամանակը հասնելով, որսորդութիւնը արգիլուեցաւ, թէ՛ ոտղով և թէ հրացանով։ Արտօնագիր չունեցող որսորդներէն տուգանք պիտի առնուի։

ՄՕՆՍ. ՊՈՆԷԹԹԻԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Պապական հանդուցեալ նուիրակ Մոնսէնեօր Պոնէթթիի յուղարկաւորութիւնը երէկ արտակարգ փայլով կատարուեցաւ Սէնթ-Էսբրի եկեղեցիին մէջ։ Շաբաթ օրուընէ ի վեր, նուիրակին մարմինը զմռսուած և իր եկեղեցական զգեստներով ցուցադրուած էր Նուիրակութեան Պաշտօնարանին մեծ սալօնին մէջ, որ այցելուներու առջեւ բաց էր։ Երէկ առտու, մայրաքաղաքիս ամէն կողմերէն խուռն բազմութիւն մը փութացած էր Բերայի Լատին Մայր եկեղեցին, որ ներքնապէս զարդարուած էր սեւ շղարշներով։ Աւագ խորանը, դեսպանական մարմինն և հասարակութեանց պատուիրակներուն տեղերն ալ սեւերով պատուած էին։ Մարմինն դագաղ դրուելը կատարուեցաւ բազմաթիւ եկեղեցականներու և Պուլկարիոյ պապական նուիրակ Մօնս. Մէնէնիի ներկայութեան, որ առաջն հասած էր Ֆիլիպէէ։ Նուիրակութեան պաշտօնարանէն մինչեւ եկեղեցի թէեւ ճամբան կարճ է, բայց բազմութիւնը խուժած էր ամէն կողմէ, և թափորը հազիւ կրնար ճեղքել անցնիլ։ Ժամը 3ին էր որ դագաղը մտաւ եկեղեցի, որ լեցուած էր ամէն դասակարգէ բազմութիւնով մը։ Դասին մէջ, մասնաւոր տեղը, կեցած էին աւստրիական դեսպան Պ. տը Բալիէ, անգլիական դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ'Բոնօր, իտալական դեսպան Իմբէրիալի մարքիզը, սպանիական դեսպան Մարքիզ Բամբասակրաաս, պելճիական դեսպան Կոմս Տիւտզէլ, ֆրանսական դեսպան Նաան գործակատար Մ. Պապօթ իր պաշտօնեաներով, գերման գործակատար Պառոն Պոսման, ռուս դեսպան Մ. Զինովիէվի կողմէ Մ. Մայքով և Մանտլսթամ, Հելլէնաց դեսպանին կողմէ Մ. Նաուս, Պարսից դեսպանատան Ա. թարգման Յովհաննէս խան, ռումանական դեսպանին կողմէ Մ. Լահայլ, Շուէյտ Նորվէկիոյ դեսպանատունէն Ա. թարգմանը, պուլկար գործակատար Մ. Նէչէվիչ, և ուրիշ դեսպանական պաշտօնատարներ, ամէնքն ալ մեծ համազգեստով։ Հայոց և Յունաց Պատրիարքներուն, միւս հոգեւոր պետերու ներկայացուցիչները, ինչպէս նաեւ Հայ-Հռոմէականաց բոլոր եպիսկոպոսները ներկայ էին։ Վեհ. Սուլթանին բարեհաճ հրամանով Սէլիմ փաշա Մէլիմէթ ներկայ էր յուղարկաւորութեան։ Իսկ Բ. Դրան կողմէ եկած էր արտաքին գործոց Նախարարի խորհրդական Նաում փաշա։ Եկեղեցիին ներսը, ֆրանսական պահականաւին նաւաստիները չարուած էին կարգով։ Արարողութեանց կը նախագահէր փոխանորդ Մօնս. Պորկոմանէրօ, չրջապատուած Պոլսոյ բոլոր կաթոլիկ եկեղեցականներէն։ Արձակումը արուեցաւ չորս անգամ, լատինական ծէսով՝ Մօնս. Մէնէնիի կողմէ, Հայ ծէսով՝ Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքական փոխանորդ Տ. Արփիարեանէ, յոյն-մելգիտ և քաղթական ծէսերով։ Աղօթքներէ ետք, բոլոր հաւատացեալները համբուրեցին հանգուցեալին աչը։ Մարմինը երէկ իրիկուն իջուցուեցաւ եկեղեցիին գետնափորը մասնաւոր դամբարանի մը մէջ, որուն քով են իր նախորդներուն դամբարանները։

Կտակը.— Հանգուցեալ Նուիրակը կտակ մը ունի, որ պիտի բացուի այս առտու Ֆրանսական հիւպատոսին կողմէ։ Մահէն անմիջապէս ետք Տ. Պոնէթթիի գոյքերն ու սենեակը կնքուած ըլլալով այսօր կը բացուին։

—Եթէ սակայն իր վրայ չէ տակուին։

Այս վերջին խօսքերուն վրայ, մահատիպ տժգունութիւն մը տարածուեցաւ Միքոյի դիմագծերուն վրայ և իր մոլորուն աչքերը սարսափ արտայայտեցին։

Այս տպաւորութիւնը չվրիպեցաւ Ֆիֆի Վօլարէն որ այս վայրկենէն սկսեալ, անոր ամենափոքր շարժումն իսկ աչքէ չկորսնցուց։

ԻԹ.

ԴԻՒԹԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿ

Սուֆլար բացաւ թուղթը, որուն ճմռթքումը աղեստալի բան մը ունէր տիրող խորունկ լռութեան մէջ։ Առաջին բառին, որուն հանդիպեցաւ իր ակնարկը, անչարժ մնաց, իբր թէ ապշութենէն քարացաւ։

—Էֆ՝, ի՞նչպէս եղաւ, հարցուց Լուսաժ։

—Վայրկեա՛ն մը, պատասխանեց Սուֆլար ձեռքը ճակտին տանելով, իբր թէ կարդացածէն ընդարմացած ըլլար։

— Վա՛յ թշուառական, մրմռաց Ֆիֆի, արդեօք ինչ կայ մէջը։

Երբ Սուֆլար յուզումը զսպեց.

—Մտիկ ըրէք, ըսաւ ընկերներուն որոնք անձկալից հետաքրքրութիւնով մը կ'սպասէին, մտիկ ըրէք։ Կ'երդնում որ կ'արժէ։

—Կարդա՝ ուրեմն, պոռաց Լա Վօլար անհամբեր։

—Եւ նախ, շարունակեց Սուֆլար, առաջին մասերը իսկոյն պիտի իմացնեն ձեզի թէ որո՛ւ ուղղուած է այս նամակը։

(Շարունակելի)

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Սամսոնի և Իզմիրի մէջ ցնցումները կը շարունակուին։ Սամսոնի մէջ, դարձեալ շատ մը տուներ փլան և ժայռեր ճեղքուեցան։ Վերջին ցնցումը զգացուեցաւ հինգշաբթի օր։ Աղօթքներ եղան որ դադրի երկրաշարժը։

— Հէլուանի մէջ ալ (Եգիպտոս) օգոստոս 1ին թեթեւ ցնցում մը զգացուեցաւ։

ՀՕՎԱՐՏԱ ՄԸ.— Կիրակի իրիկուն ժամը 12ին Մօտայի զբօսավայրը գանուողները աղուոր կռիւ մը ներկայ գտնուեցան։ Հովարտա յաճախորդ մը, որ իր քով երկու կին ալ ունէր, յանկարծ գաւազանը բարձրացուց և հարուած մը տուաւ կառքի, որ դեռին տապալեցաւ արիւնլուայ։ Կռիւը պիտի շարունակուէր եթէ միջամտութիւնը չհասնէր։

ՈՃԻՐ.— Յուլիս 19ի գիշերը, Տիարպէքիրի Հասրլը փողոցին մէջ մագործ Գէորգ Յուսէփեանի և աշակերտին միջեւ կռիւ մը ծագելով Գէորգ վիրաւորեց աշկերտը։ Բարկացած մագործը ձերբակալուեցաւ։

ԿԱՒՐԻ ԱՐԿԱԾ.— Լանկացի կառապան Դառնիկի կառքը, երէկ երբ Սիրքէճիէն սրարչաւ կընթանար, կոխուեց Օտար ապրանաց մաքսատան բեռնակիրներէն մին, որ ծանրապէս վիրաւորուեցաւ և հիւանդանոց տարուեցաւ։ Կառապանը ձերբակալուեցաւ։

ԴՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Օգոս. 31ին Բրուսվիչայի Օսմ. նամակատունը գողեր մտնելով, դրամարկղը բացին և վերցուցին 21000 ղր. արժէքով դրշմաթուղթ և դրամ։ Հաստատուեցաւ որ դրամարկղին բանալին Տնօրէնին գրպանէն առնուելով բացուած է դրամարկղը, որով կը կարծուի թէ ներքին պաշտօնեաներէն է։

ՃԵՐՄԱԿՆԵՐՈՒ ԱՌԻՒՏՈՒՐ.— Աղեքսանդրիոյ մէջ երկու Եւրոպացիներ ձերբակալուեցան, որոնք ամբաստանուած են թէ Իտալիայէն մանաւանդ Աթէնքէն ու Պիրէնտէն աղջիկ կը բերեն՝ սպասուհիութեան պատրուակով։ Վերջերս աղջիկ մը հարցաքնուելով կատարեալ տեղեկութիւններ տուաւ նոյն մարդոց բուն ընթացքին վրայ։

ՀԵՂԵՂ.— Սըվազի Բուլկիր գաւառակին Պուղնաք գիւղին մէջ Յուլիս 12ին սոսկալի տեղատարափէ հեղեղներ գոյանալով, գիւղին 30 տուներէն 23ը փլած կամ ծանրապէս վնասուած են։ Խրտիրզլու Հասանի կինը, 80 տարու, տունէն չկրնալով ազատիլ խեղդուեր է։ Հունձքերը փճացեր են։ Գիւղին ժողովուրդը անպատսպար մնալով, Կուսակալը հանգանակութեան ձեռնարկեց։

ԾԱՆՐ ԱՐԿԱԾ.— Ամասիայէն դուրս գետին եզերքը գանուած ամարանոց մը փլչելով, 15 հոգի փլատակներուն տակ մնացին։ Առանցմէ կէօղիւպէօյիւքեան Ստեփան գետը իյնալով գլուխէն վիրաւորուեցաւ։ Գրաապիլանեան Յովհաննէս ալ փլատակներուն տակ մնալով մէջքի ոսկորը կոտրեցաւ և կեանքը վտանգի մէջ է։

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՑ.— Թոքատի Զայրը գիւղին մէջ Պալոզլը Ալի անուն մարդ մը կայ, 126 տարեկան։ Տանը պէտքերը հոգալու համար հետիոտն քաղաք կ'երթայ և կ'օգնէ երկրագործական աշխատութեանց։ Երկու զաւակ ունի՝ 65 և 70 տարու, որոնք իրենց կարգին բազմաթիւ զաւակներ ունին։

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ 60 ՂՐՈՒՇՈՎ

Ուսուցիչ մը, որ Հայ. Դպրութեան օգն. մասնագէտ դասատուի վկայական ունի, կը փափաքի պաշտօն մը ունենալ 60 ղրուշ շաբաթականով, դպրոցի մը կամ վաճառատան մը մէջ։ Գիտէ թուրքերէն և ֆրանսերէն, ունի տասը տարուան փորձառութիւն։ Դիմել Ատրգրատուն, Գալաթ-Ալի Ճատէսի, թիւ 44։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երկկ գիշեր ուշ ատեն հեռագրական գործակալութեանց կողմէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները.—

ՊԷՐԼԻՆ, 22 Օգոստոս.— Ռուսիա՝ Գերմանիա յանձնարարեց 10 Թորփիլանաւ և 3 ընդծովեայ ֆրանսական դրութեամբ, որոնք Վլատիվոսթոք պիտի ղրկուին։

ԲԱՐԻԶ.— Թոքիոյէ կը հեռագրեն թէ մեծ անհանգիստութիւն կը տիրէ, Բորթ Արթուրի գրաւման յապաղման վրայ։ Օգոստոս 20ի յարձակման մասնակցեցան նաև կայսերական զօրքերը։

ՎԻԵՆՆԱ.— Ճաքոնցիք կը շարունակեն իրենց յարձակումը Բորթ-Արթուրի վրայ։ Բիժոնի ծովածոցին թիւ 3 և 4 ամրոցները գրաւելէ ետք խոշոր թնդանօթներ զետեղեցին։

ԲԱՐԻԶ.— Զինաստան տեղեկացուց Ռուսիոյ թէ, Բէյքիքլիքի գրաւման պատասխանատուները խստօրէն պիտի պատժուին։

ՊԷՐԼԻՆ.— Կը ծանուցուի թէ Դերմանիոյ, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարները մօտերս տեսակցութիւն մը պիտի ունենան Ռուսիոյ և Ճաքոնի միջեւ միջամտութեան մը խնդիրը ուսումնասիրելու համար։

—Անվէրսէ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ֆլանտրիա նաւը նոյն քաղաքէն Լվպաւ մեկնած է, թնդանօթի և ռազմանիւթի մթերքով մը։

ԲԵԹԵՐՍԹՈՒՐԳ.— Մուքտէնէ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ձմեռնային մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին։ Զինուորներուն համար տաղաւարներ և վիրաւորներուն համար հիւանդանոցներ կը շինուին։

ՀՌՈՄ.— Միջերկրականի նաւատորմին ֆրանսական նաւազները Սեպտ. 20ի ասներուն համար Հռոմ հրաւիրուեցան։

ԲԱՐԻԶ.— Երեսփ. Ժողովը Հոկտ. 18ին պիտի բացուի։

ԲԱՐԻԶ.— Մ. Լուպէի զաւկին վէճակը բարւոքեցաւ։

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՔ ԳՐԻԳՈՐ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԻ

1. Պատկերազարդ Աշխարհագրութիւն. Բնական, Քաղաքական և Տեղագրական։ Տարրական Ա. և Բ. կարգերու համար. գին 2½ ղրուշ

2. Պատկերազարդ Աշխարհագրութիւն. Բնական, Քաղաքական և Ուսումնական։ Միջին Ա. և Բ. դասընթացքներու համար. Գին 4 ղրշ.

3. Պատկերազարդ Աշխարհագրութիւն. Բնական, Քաղաքական և Տնտեսական։ Բարձրագոյն Դասընթացքներու համար. Գին 6 ղրշ.

Հանրածանօթ հեղինակին այնքան գնահատուած սոյն դասագիրքերը՝ զորս պատրաստած է իր մասնագիտական և ուսուցչական բազմամեայ փորձառութեամբ, և որ մէթոտի, նիւթերու դասաւորութեան և հրահանգիչ հարցաբանութեանց մասին անմրցելի են իրենց տեսակին մէջ, կը գտնուին բոլոր գրավաճառաց քով։

Կեդրոնատեղին է, Կ. Պոլիս, Զիւմպիւլլի խան, Փափազեան Միհրան էֆ.-ի գրատունը։

Վաճառում կանխիկ, զեղչ % 30

1—10

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

9/22 Օգոստոս 1904

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ

Ամէնէն բարձր գինը	93.26
» վար գինը	93.13½

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկուան բարձր գինը	121.58
» վար »	121.37
Ֆրէյտի Ֆօնսիէ էժիբսիէն Ա	2.—81
» » » Բ	266.—
Բարափ	512.
Պանք Նաս. Կրէս.	424.—
Թրամվայի Բաժնեթուղթ	6.—
Ռէժիի պարտաթուղթ Ֆրանք	383.—
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ. Ա.Ո.	11.82
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ. Օ.	4.20

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղշ.-էն	ղշ. փր.
Մէճիտիյէ արծաթ	108.02
Անգլիական ոսկի	109.33
Ֆրանսական ոսկի	87.05
Քրիմից	51.08
Նոր մէթալիք	103.20
Բօլ	89.20
Բուպլի թղթադրամ	8.69
Լոնտոն 3 ամիս	109.15
Բարիզ »	28.08

ԴԱՆԲԼ ՓՈՂՈՑԻՆ ՈՃԻՐԸ

Թարգմանեց

ԺԻՐԱՅՐ ՇԻՐԱԿԱՑԻ

ԻԸ

ԼՐԱՏՈՒ ՄԸ

Սուֆլար խուլ մռնչիւն մը արձակեց։

Ցեսոյ, պահ մը կենալէ ետքը, աւելցուց.

—Գործադրուած է թէ ոչ։

—Գործադրուած է։

Այն ատեն Սուֆլար մեղմով դարձաւ Միքոյի և հանդարտ ու խորունկ ձայնով մը, վճիռ արտասանող դատաւորի մը ձայնին պէս,

—Կը հասկնա, այնպէս չէ՞, թէ գործդ լմնցած է, ըսաւ։

—Ինչո՞ւ։

—Չիմացա՞ր։

—Ամէն բան իմացայ։

—Է՛ ուրեմն։

—Է ուրեմն, կ'սպասեմ։

—Ի՞նչ բանի։

—Ապացոյցի մը։

—Ճիշտ է։

Եւ Սուֆլար, խօսքը գեղանի Ալիէդի ուղղելով,

—Այդ ապացոյցը ունենալու ես, ըսաւ։ Եթէ չունենայիր, չէիր խօսեր։

Խօժէնի Ալիէդ երկար ատեն չպատասխանեց, այնչափ երկար ատեն որ ամէնքը սկսան կասկածել թէ Միքոյի դէմ իր ատելութիւնը միայն մղած էր զինք զայն ամբաստանելու։

Միքօ ի՛նք ալ անոր երեսը կը նայէր հեգնութիւնով և արհամարհանքով խառն ապահովութեամբ մը։

—Այսպէս, Միքօ, ըսաւ վերջապէս գեղանին Ալիէդ, ապացո՞յց կ'ուզես։

—Ո՛րքան ալ չնչին ըլլայ, պատասխանեց Միքօ հեգնական շեշտով մը որ խոտորնակ կը համեմատէր Ալիէդի ծանրութեան հետ։

Ծարտիչուհին չպատասխանեց։

Գրպանէն հանեց թերթ մը նամակի թուղթ, երկուքի ծալուած, և Սուֆլարի տալով,

—Բարձրաձայն կարդա՛, ըսաւ։

Ի տես նամակին, Միքօ յանկարծ յուզուեցաւ։

—Ասիկա նախնական օրինակն է միայն, շարունակեց գեղանին Ալիէդ, բայց նամակը թերեւս արդէն հասած է իր հասցէին։

Ցեսոյ աւելցուց պիշ պիշ նայելով Միքոյի.

ԲԻԱՆԻ ՕՐՕՐՈՑԻԼԸ

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ԱՅՍՈՒՀԵՏ ԳՐՎԱԾ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

Գ. Ֆ. ՎԱՍԱՊԵՏՅԱՆԻ

Գ Ա Ր Դ Ա Ն

Գեղեցիկ Հայաստան — Հեղինակ Հովհաննես Հովսեփյան

Գրիգոր Զարուբեանի — Գրիգոր Զարուբեանցի

Գ Ա Ր Դ Ա Ն

Գ Ա Ր Դ Ա Ն

Գ Ա Ր Դ Ա Ն